

PEMBENTANGAN PENGERUSI

**SESI PEMUKIMAN SETAHUN SELEPAS
KONGRES EKONOMI BUMIPUTERA 2024 (KEB 2024)**

**KUMPULAN SOSIOEKONOMI BUMIPUTERA
SARAWAK**

23 MEI 2025
PUTRAJAYA INTERNATIONAL CONVENTION CENTRE

SKOP PEMBENTANGAN

BAHAGIAN 1

- *Pra & Pasca KEB 2024*
- *Resolusi KEB 2024 - Sarawak*

BAHAGIAN 2

- *Kerangka Strategik 3-7-20*
- *Pencapaian Resolusi KEB 2024 - Sarawak*

BAHAGIAN 3

- *Rancangan Hadapan*

MESEJ UTAMA

SASARAN KDNK RM 282 BILLION

Sarawak menyasarkan peningkatan KDNK daripada RM 140 billion kepada **RM 282 billion** menjelang tahun 2030. Usahawan Bumiputera Sarawak sedang giat menyumbang kepada sasaran ini.

71.3% PENDUDUK SARAWAK ADALAH BUMIPUTERA

Dianggarkan seramai **1.79 juta** daripada jumlah keseluruhan iaitu 2.51 juta penduduk Sarawak adalah Bumiputera. Peningkatan penglibatan secara aktif Bumiputera Sarawak di dalam ekonomi Sarawak amat penting.

PENYERTAAN BUMIPUTERA YANG RENDAH

Hanya **4,319** perniagaan Bumiputera berdaftar dengan Dewan Perniagaan Usahawan Bumiputera daripada keseluruhan 83,708 perniagaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS), yang berdaftar di seluruh Sarawak.

Sumber:

1. Sarawak Fact & Figures 2024
2. PCDS 2030
3. Data Dewan Perniagaan, 2024
4. DOSM

BAHAGIAN 1

- *Pra & Pasca KEB 2024*
- *Resolusi KEB 2024 - Sarawak*

Sesi Libat Urus (SLU) telah diadakan pada 23 - 24 Januari 2024. Hasil SLU tersebut telah dibentangkan oleh Pengerusi, Kumpulan Sosioekonomi Bumiputera Sarawak pada KEB 2024 bertarikh 1 Mac 2024

Pra- KEB 2024

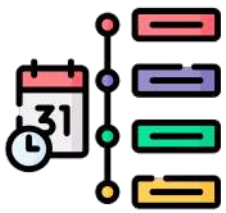

- **162 individu menyertai SLU.** 50% adalah daripada pemain industri dan 24% adalah daripada agensi Kerajaan Negeri
- **59 isu-isu utama telah dikenal pasti.** Akses pendidikan berkualiti, transformasi pembangunan luar bandar dan literasi kewangan dan digital adalah skop utama yang diberi penekanan
- **273 cadangan hala tuju masa hadapan** telah diberikan oleh peserta SLU

KEB 2024

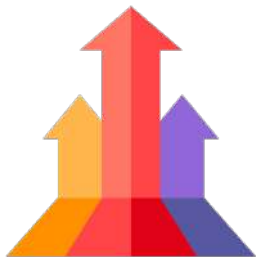

- Pembentangan Sarawak merangkumi senario dan pemerkasaan sosioekonomi Bumiputera melalui Strategi Pembangunan Pasca COVID-19 2030 (PCDS 2030)
- Isu-isu teras dan cadangan yang dikenalpasti semasa SLU yang memerlukan perhatian khusus turut dikupas dengan lanjut
- Resolusi Sarawak yang merangkumi pelan inklusif telah dibentangkan bagi memperkasakan Bumiputera Sarawak

MEWUJUDKAN PELAN TINDAKAN EKONOMI BUMIPUTERA

Sarawak Bumiputera Blueprint 2035 atau SBB2035 merupakan plan komprehensif bertujuan untuk memajukan kepentingan sosioekonomi dan peluang perniagaan untuk Bumiputera Sarawak.

MENINGKATKAN KEUPAYAAN PERNIAGAAN BUMIPUTERA MELALUI KERANGKA STRATEGIK 3 - 7 - 20

Sasaran peningkatan status sosioekonomi Bumiputera Sarawak melalui PCDS 2030, sehingga tahun 2030. Sasaran merangkumi penskalaan syarikat mikro, penyertaan dalam sektor ekonomi PCDS 2030 dan penyenaraian di Bursa Malaysia.

MEMPERGIATKAN PERANAN MAJLIS EKONOMI BUMIPUTERA SARAWAK

Menyelaras secara holistik agenda pemerkasaan ekonomi Bumiputera di Sarawak selaras dengan aspirasi PCDS 2030 dan PuTERA35.

Status Semasa

Aktiviti utama sedang berjalan bersama Kerajaan Sarawak

Aktiviti utama sedang berjalan bersama Agensi Negeri / Persekutuan, GLC/GLIC

Aktiviti utama sedang berjalan bersama Kerajaan Sarawak

BAHAGIAN 2

- *Kerangka Strategik 3-7-20*
- *Pencapaian kepada Resolusi*

Walaupun ada kemajuan, Sarawak masih berdepan cabaran untuk memacu pertumbuhan ekonomi yang inklusif dan seimbang, khususnya melibatkan penyertaan Bumiputera

PEMACU 12

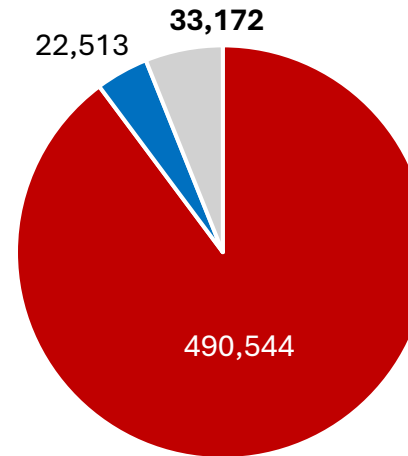
Penguatan Pembangunan Sabah dan Sarawak ke arah Keseimbangan Wilayah

Cabaran seperti **pendidikan, transformasi pembangunan luar bandar, rantai bekalan, tahap literasi kewangan yang rendah** menjadi faktor utama yang menyekat penglibatan Perusahaan Bumiputera Sarawak dalam arus Pembangunan ekonomi negeri.

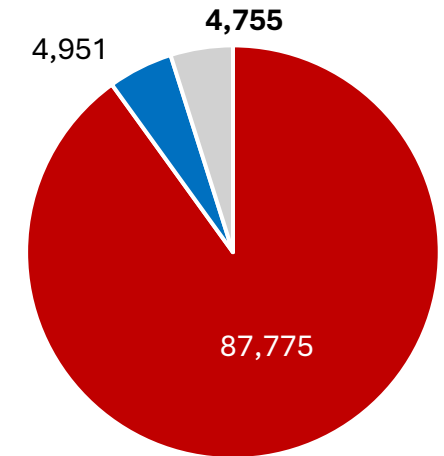
Syarikat Bumiputera Sarawak masih beroperasi pada skala kecil disebabkan **kekangan akses pembiayaan, kelemahan pengurusan dan kurang penguasaan terhadap teknologi moden.**

Sekaligus, menghadkan penyertaan syarikat Bumiputera Sarawak dalam sektor ekonomi bernilai tinggi.

Jumlah perusahaan berdaftar di Malaysia, 2021

Jumlah Perusahaan **Bumiputera** berdaftar di Malaysia, 2021

■ Semenanjung ■ Sabah ■ Sarawak ■ Semenanjung ■ Sabah ■ Sarawak

Sumber: SSM Data, 2017 - 2021

Di Sarawak, majoriti pegangan pasaran dikuasai oleh perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS) **bukan Bumiputera (85%)**

Ketidakseimbangan ini turut mencerminkan keperluan mendesak untuk merapatkan jurang penyertaan ekonomi antara Bumiputera dan bukan Bumiputera, khususnya dalam kalangan usahawan PMKS.

3

3 penyenaraian Syarikat Bumiputera Sarawak di Bursa Malaysia

- **7 syarikat** berprestasi tinggi telah dikenal pasti
- Sejak tahun 2024, program 'Pre-IPO' dan beberapa siri bengkel telah dilaksanakan

Rasional

Meningkatkan Pemilikan Ekuiti Bumiputera

- Penyenaraian di Bursa Malaysia membolehkan pengumpulan modal berskala besar dan membuka peluang perniagaan yang lebih besar.

Memperkasa Syarikat Bumiputera Tempatan

- Syarikat yang berjaya disenaraikan menunjukkan daya tahan, tadbir urus korporat yang baik, dan potensi bertumbuhan tinggi.

Menjadi Pemangkin kepada Ekosistem Perniagaan Bumiputera

- Mampu mencetuskan inspirasi dan menjadi model kepada usahawan lain, seterusnya memperkukuh ekosistem PMKS Bumiputera.

7

7 Bumiputera “*Champion*” di setiap sektor PCDS 2030 dalam ekonomi baharu Sarawak

74.5% perniagaan Bumiputera adalah dalam sektor perkhidmatan

21

Dewan Perniagaan Bumiputera Keseluruhan

Penyertaan Syarikat Bumiputera Sarawak dalam Sektor Ekonomi Utama PCDS 2030

Ekonomi Sektor PCDS 2030	Penglibatan Bumiputera Sarawak	Penglibatan Kebangsaan
Perkhidmatan	3,221	16,441
Pembinaan*	872	65,667
Pertanian	84	92,924
Pembuatan	80	4,229
Pelancongan	80	7,655
Perhutanan	0	36,320
Perlombongan	39	994,350
Jumlah	4,319	1,217,586

Nota:
1. Sektor pembinaan telah dimasukkan sebagai sektor ekonomi tambahan kerana penyertaan yang signifikan daripada Syarikat-Syarikat Bumiputera

Sumber:
1. Data DUBS, DCCI, OUCCI pada 30 Januari 2024
2. Jabatan Perangkaan Malaysia

- Dalam sektor tenaga, seramai **32 vendor** telah mendapat manfaat daripada Bumiputera *Vendor Development Program (VDP)*, dengan jumlah pembiayaan yang diluluskan melebihi RM115 juta.

Rasional

Mengimbangi Ketidakseimbangan Sektor Ekonomi

- Perniagaan Bumiputera Sarawak tertumpu di sektor perkhidmatan (74.5%). Dengan melahirkan Syarikat “Champion”, ia boleh membantu memecahkan kebergantungan kepada satu sektor sahaja.

Meningkatkan Daya Saing Syarikat Bumiputera

- Syarikat “Champion” akan menjadi contoh dalam sektor masing-masing, dan meningkatkan keupayaan bersaing di peringkat domestik dan global.

Menyokong Agenda Pembangunan Ekonomi Sarawak

- Inisiatif ini sejajar dengan PCDS 2030 untuk memperkukuh ekonomi negeri melalui penglibatan aktif syarikat tempatan dalam sektor ekonomi strategik

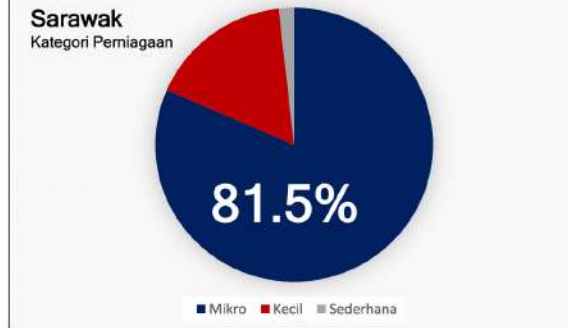
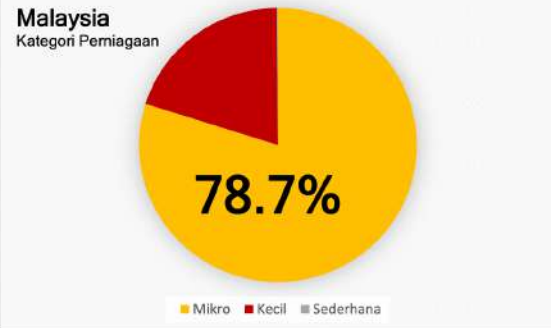
Menyasarkan penskalaan 20% perusahaan mikro Bumiputera kepada Syarikat Sdn Bhd sebagai pemacu pertumbuhan ekonomi yang lebih mampan, berstruktur dan berdaya saing.

20

20% penskalaan Syarikat Mikro Bumiputera kepada Syarikat Sdn Bhd

Perniagaan Mikro adalah terbesar daripada jumlah keseluruhan perniagaan yang berdaftar

20

Kategori	Malaysia Keseluruhan	%
Mikro	923,667	78.7
Kecil	231,546	19.7
Sederhana	18,388	1.5
Jumlah	1,173,601	100

Kategori	Sarawak Keseluruhan	%	Perniagaan Bumiputera	%
Mikro	68,258	81.5	3,023	70
Kecil	13,961	16.7	1,296	30
Sederhana	1,489	1.8		
Jumlah	83,708	100	4,319	100

Sumber: Kementerian Ekonomi, Jabatan Perangkaan Malaysia

Rasional

Meningkatkan Penskalaan Perniagaan Mikro ke Sdn Bhd

- Sebanyak 70% perniagaan Bumiputera di Sarawak adalah mikro. Ini menunjukkan keperluan untuk membantu mereka untuk penskalaan ke tahap yang lebih mampan dan berstruktur seperti Sdn Bhd.

Akses kepada Pembiayaan dan Pasaran Lebih Besar

- Syarikat Sdn Bhd lebih mudah mendapat akses kepada pembiayaan, peluang kontrak berskala besar dan pasaran luar.

Penskalaan Syarikat Mikro menjadi “*Champion*”

- Penskalaan kepada Sdn Bhd merupakan langkah awal bagi membina kapasiti syarikat mikro untuk menjadi peneraju dalam sektor masing-masing.

- Terdapat **3,023** perusahaan mikro Bumiputera di Sarawak (70%)
- 100** Perusahaan mikro Bumiputera telah dikenal pasti untuk menjalani program penskalaan melalui latihan, pembiayaan, akses pasaran dan sebagainya.

BAHAGIAN 3

- *Rancangan Hadapan*

Resolusi 1: Merangka Pelan Tindakan Ekonomi Bumiputera Sarawak: Usaha Kerjasama Kerajaan Negeri dan Persekutuan ke Arah Pemerksaan Sosioekonomi Bumiputera di Sarawak

Bil.	Tindakan	Tindakan Oleh (Cadangan):	Tarikh Sasaran (Cadangan):
1	<p>Mempergiatkan Peranan “Majlis Ekonomi Bumiputera Sarawak”</p> <p>Menyelaras secara holistik agenda pemerksaan ekonomi Bumiputera di Sarawak selaras dengan aspirasi PCDS 2030 dan PuTERA35.</p>	MINTRED, TERAJU	Q4, 2025
2	<p>Pembangunan Pelan Tindakan Ekonomi Bumiputera Sarawak</p> <p>Menjadi dokumen strategik yang merangka hala tuju pembangunan sosioekonomi Bumiputera Sarawak sehinga 2030, selaras dengan PCDS 2030 dan dasar-dasar ekonomi nasional seperti PuTERA35 dan Ekonomi MADANI.</p>	UPEN Sarawak, TERAJU	Q4, 2025
3	<p>Pembangunan Program Kerjasama Strategik Negeri–Persekutuan–Industri</p> <p>Memperkasa penyertaan Bumiputera Sarawak melalui model Kerjasama tiga penjuru antara Kerajaan Sarawak, Kerajaan Persekutuan dan pemain industry bagi memacu Pembangunan sektor strategik dan rantaian nilai.</p>	MINTRED, TERAJU, Agensi Persekutuan & Negeri	Q1, 2026

**Resolusi 2: Meningkatkan keupayaan perniagaan Bumiputera terpilih dan memasukkan mereka
kedalam inisiatif ekonomi baharu Sarawak.**

Bil.	Tindakan	Tindakan Oleh (Cadangan):	Tarikh Sasaran (Cadangan):
1	<p>Sekretariat Pelaksanaan & Pemantauan Pembangunan Syarikat Bumiputera Sarawak.</p> <p>Satu sekretariat khusus dibawah Majlis Ekonomi Bumiputera Sarawak untuk menyelaraskan perancangan, pelaksanaan dan pemantauan inisiatif Pembangunan syarikat Bumiputera.</p>	MINTRED, TERAJU	Q1, 2026
2	<p>Pemilihan & Pemprofilan Syarikat Bumiputera Sarawak Berprestasi Tinggi</p> <p>Syarikat Bumiputera yang dikenal pasti akan diberikan intervensi tersasar termasuk bantuan teknikal, pembiayaan bersasar, sokongan pematuhan dan akses pasaran, mengikut keperluan serta tahap kesediaan masing-masing.</p>	MINTRED, TERAJU	Q1, 2026
3	<p>Pemeriksaan Kerjasama Strategik dengan GLC, Anchor Companies dan Institusi Pendidikan/TVET</p> <p>Melaksanakan program kolaborasi berstruktur seperti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program vendor pembangunan Bumiputera dalam sektor strategik • Latihan industri dan pemindahan teknologi yang secara 'hands-on' • Program <i>fellowship</i> keusahawanan Bumiputera di syarikat MNC/besar bagi membina kepimpinan dan Kemahiran korporat 	MINTRED, TERAJU, Agensi Persekutuan & Negeri	Q1, 2026

Terima kasih.